

КЛИФЪРД САЙМЪК ЗЕЛЕНИЯТ ПАЛЕЧКО

Превод от английски: Александра Каназирска, 1982

chitanka.info

След следобедната закуска се върнах в кантората, настаних се удобно с крака върху масата и започнах усилено да размишлявам над въпроса, как да се разправа с оня пес, дето ми разпилява боклука от кофата. Няколко месеца вече воювах с тоя звяр и бях готов да прибягна до крайни мерки. Исках да го прогоня, но не и да го убивам. Докато размишлявах дали да не поставя някакво вещество върху къс месо, от което кучето да заболее, но да не умре, телефонът иззвъня.

Звънеше Пит Скинър от Ейкърридж.

— Не бихте ли прескочили до нас веднага?

— Мога. Какво има? — попитах аз.

— Една яма в моя парцел.

— За изкопаване ли?

— Не. Като че ли някой я е изкопал и е отнесъл всичката пръст.

— Кой би могъл да го стори, Пит?

— Откъде да знам! Но това не е всичко. Край ямата има оставен куп пясък. А наоколо всичко е само чернозем, няма пясък.

— Пристигам веднага — казах му аз.

Като окръжен агент по развитие на селското стопанство трябва да изслушвам куп идиотски позвънявания, но това превишаваше всичко възможно. Чума по свинете, червеи по овощките.

Но яма, изкопана неизвестно от кого?

Все пак, понеже Пит бе позвънил именно в моята кантора, а не на някой друг, трябваше да приема това за комплимент. И аз се запътих към Скинъровия участък.

Заварих го с неколцина съседни. Всички разглеждаха ямата и правеха някакви идиотски предположения. Никога не съм виждал позадачени хора. Ямата бе почти идеален конус — изобщо не приличаше на изкопана с лопата и кирка. Стените ѝ бяха гладки, сякаш изрязани с машина, само че наоколо пръстта бе влажна, а нямаше никакви следи нито от машина, нито от каквото и да било друго. До дупката лежеше купчина пясък. Като го гледах, си помислих, че точно би запълнил ямата. Беше чист, сякаш го бяха мили песъчинка по песъчинка. Страхотно ми се щеше да ме осени някакво блестящо предположение. Но, уви, нищо интересно не ми дойде наум. Казах на Пит да ограда всичко с бодлив тел — може на шерифа или на някого от университета да му хрумне да поогледа тая дяволщина. Пит рече, че идеята е отлична, и се втурна за тел. А аз поисках от жена му две кутии

и напълних едната с пясък, а другата с пръст от стените на ямата. После се върнах в кантората.

Предадох на секретарката си Мили двете кутии да ги изпрати незабавно в лабораторията.

Беше доста късно, когато Мили влезе в кабинета ми:

— Позвъни банкерът Стивънс и помоли да минете край него, когато си тръгнете към къщи.

— Какво иска тоя дебел шопар?

— Нещо странно се било случило с цветята му — обясни Мили. — Просто е съкрушен.

На прибиране се отбих при Стивънс. Видът му беше ужасен. Поведо ме безмълвно към цветните лехи зад къщата. Печално зрелище. Не бе останало нито едно свежо цвете. Всички се валяха повехнали в лехите.

— На какво може да се дължи, Джо? — запита той с тон, който събуди съчувствието ми. В края на краищата тия цветя означаваха много за него. Отглеждаше ги от специални семена, непрекъснато се занимаваше с тях. Бяха наистина чудесни.

— Да не си ги напръскал с някакъв химикал?

Обиколих градината и внимателно гледах увехналите цветя, но никъде не забелязах обгаряне, което обикновено остава от химикалите. После видях мънички ямички, отначало две, а по-нататък цяла дузина. Коленичих и видях, че и те имат конична форма — като от изтръгнато растение, което е имало дебел островръх корен.

— Наскоро ли сте чистила плевелите?

— Да, но не такива големи — обясни той.

Събрах малко пръст и я разтрих — беше съвършено суха, като прах.

— Отдавна ли не сте поливали?

— От снощи. И всички цветя бяха толкова свежи, а тая сутрин...

— очите му се овлажниха.

Поисках му един буркан и го напълних с пръст.

— Да вървим в лабораторията и да видим какво се е случило.

И аз се сбогувах със Стивънс.

* * *

Когато се прибрах у дома, видях как една сюррия кучета са обкръжили нещо до оградата. Кучетата, както е известно, обичат да гонят котки, затова грабнах една стара мотика и се втурнах да спася котето, което те очевидно бяха сгасили в ъгъла. Като ме видяха, песовете се разбягаха, и аз потърсих бедното коте. Но там нямаше ни коте, ни дявол и любопитството ми се пробуди. Искях да разбера защо се бяха навалили така кучетата. И продължих да търся.

И намерих!

То лежеше на земята под най-ниските клонки на живия плет, сякаш бе пропъзляло тук да се укрие. Протегнах ръка и го измъкнах: някакъв плевел около пет фута дълъг и с много странна коренова система — осем коренчета около дюйм дебели в основата си. Не бяха се прегънали, както е обикновено при растенията, а стърчаха като бодили по четири на ред от всяка страна на растението. Имаха тъпи здрави краища. Стеблото долу бе дебело като юмрук. От него излизаха четири дебели разклонения, покрити с месести и здрави листа. Само върховете на клонките бяха оголени и на върха имаше няколко месести кичура шушулки.

Клечах и разглеждах растението. И колкото повече го гледах, толкова повече недоумявах. Като агент по селското стопанство знаех доста от ботаниката, но това чудо не приличаше на нищо, което съм виждал някога.

Прекоших полянката и го хвърлих в бараката с инструменти. Реших да се занимавам по-сериозно с него на другата сутрин. После се прибрах.

Като се нахраних, измих съдовете и разлистих справочника по ботаника. Може пък да има в него някакви сведения, които да ми помогнат да определям що за растение бях намерил.

Само че в справочника нямаше нищо подобно. Преди да си легна, не се стърпях, взех джобното си фенерче и отидох в бараката. Може би буренът да беше по-друг, а не такъв, какъвто ми се стори.

Отворих вратата и осветих мястото, където го бях захвърлил. Но го нямаше там. В отсрещния ъгъл се дочу шумолене и аз преместих лъча.

Моят бурен бе пропъзлял в ъгъла и се мъчеше да се изправи — стеблото му се опираше на стената и се извиваше като гръб на човек, който се мъчи да се опре, за да стане.

Стоях със зяпнали уста и като го гледах, в първия момент се вцепенил от ужас, после се втурнах и грабнах топора.

Ако бе успяло да се изправи, щях да го насека на късчета. Но докато стоях така, разбрах, че растението не може да направи това. И не се учудих, когато се свлече на пода.

Това, което сторих после, бе толкова инстинктивно, колкото и грабването на топора. Взех старата вана, напълних я с вода, после вдигнах растението (при това усетих как се огъва като червей) и потопих корените му, после дръпнах ваната така, че буренът да може да се крепи прав на стената.

Върнах се в къщи, прерових килера и открих кварцовата лампа, която бях купил преди години да си правя нагревки на рамото. Закачих я в бараката и насочих лъчите ѝ към растението, събрах няколко шепи пръст и ги пуснах във ваната.

Това беше всичко, което според мен можех да сторя: да дам на растението вода, храна и светлина. Боях се, че ако направя още нещо, бих могъл да му навредя, защото нямах никакво понятие към какви условия е привикнало.

Но, изглежда, бях извършил най-доброто. Растението изведнъж се съживи и докато се суетях, кичурът на върха му започна да се върти насам-натам и да следи стъпките ми. Поотдръпнах лампата да не обгори листата му и се прибрах.

И тук вече се изплаших не на шега. Още в бараката се бях стреснал здравата, но сега бях потресен. Прехвърлих в паметта си отново всичко и започнах по-ясно да разбирам какъв род създание съм намерил под оградата си. Не бях още готов да изрека това гласно, но по всяка вероятност моят гост бе разумно същество от друга планета.

По какъв начин бе попаднал тук? Струваше ми се, че той сигурно бе направил ямичките в цветните лехи на банкера Стивънс и беше свързан с ямата в парцела на Пит Скинър.

Постоях малко така в размисъл. Човек не може просто да иде и да се вмъкне в чужда градина след полунощ. Но аз трябваше да изясня всичко!

Промъкнах се до задния двор на Стивънс и като прикривах лъчите на фенерчето, разгледах дупките в лехите с увехнали цветя. Вече не се чудех, че дупките бяха на групи по четири. Точно такива

следи би оставило растението, което се намираше в бараката ми, ако го тикна в пръстта.

Върнах се у дома точно навреме, за да видя как оня проклет пес се е заловил да разпилява боклука ми. Беше си наврял главата в кофата и аз го наградих с такъв ритник по онова най-подходящо място, че получи ускорение, с което очевидно установи нов световен рекорд сред кучетата.

Отидох до бараката и отключих вратата. Ваната си беше на мястото, кварцовата лампа гореше, но самото растение бе изчезнало. Огледах навсякъде, но не го видях. Изключих лампата и се отправих към къщи с чувството на облекчение, че гостът ми си е отишъл. Но когато свих зад ъгъла, видях, че не е така: растението стоеше в саксията на прозореца и геранията, която бях отглеждал цяла пролет, се бе прекършила безжизнено.

Стоях и гледах зеленото същество и имах чувството, че и то ме наблюдава. Внезапно ми хрумна, че то не само е трябвало да извърви от бараката до в къщи, но и да отвори заключената врата и после пак да я заключи.

Растението стоеше твърдо и изправено и очевадно беше в цветущо здраве. В саксията изглеждаше така нелепо, като че там растеше например царица. Взех канче вода и я излях в саксията. Неочаквано усетих как нещо ме потупа по тила. Вдигнах очи: растението се бе склонило над мене и одобрително ме потупваше с една от клонките си, а мекият лист така се бе извил, че заприлича на човешка длан.

Влязох в стаята си и се излегнах на кревата. Размишлявах над случилото се.

Ако щете вярвайте, но заспах спокойно.

На другата сутрин след закуска излязох да видя растението и евентуално да го затворя в гаража, където ключалката е по-солидна, но го нямаше на прозореца. Понеже беше събота и в града пристигаха много фермери, а мнозина от тях щяха да се отбият при мене, забързах към кантората. Целия ден бях зает и няхах и минутка време да се вълнувам. Но когато се заех да опаковам образците от почвата в градината на Стивънс, за да ги изпратя за анализ, ми хрумна, че може би трябва да уведомя някого във Вашингтон за моето растение. Но не знаех към кое министерство да се обърна и с кого да се свържа.

Вечерта намерих растението до оградата върху репичките ми. Макар че няколко листа до него бяха позавехнали, останалите наоколо си бяха съвсем наред. Хвърлих одобрителен поглед към растението и то ми махна. Не, не мислете, че вятърът го е раздвижил. Вятър изобщо нямаше. А то явно ми кимна, сякаш да ми покаже, че ме е познало.

След вечеря обиколих оградата и намерих още две такива растения, но и двете бяха мъртви. Понеже знаех, че съседите са на кино, разгледах и техния двор. И там намерих още четири растения, сгушени в един ъгъл, където явно бяха допълзели, за да умрат спокойно. Сега разбрах всичко: седем растения бяха избрали лехите на Стивънс, за да се нахранят, но минералните торове, които той употребяваше, бяха погубили шест от тях. Седмият, единственият останал жив пришълец, се бе добрал някак до моя двор.

Питах се защо репичките, геранията и цветята на Стивънс бяха реагирали по такъв начин. Може би растенията-пришълци да изработват някаква отрова, която впръскват в почвата, за да не могат другите растения да живеят там, където те са се заселили? Или просто изсмукваха всичката влага и хранителни вещества от почвата, та другите загиват?

Ако са дошли от друга планета, трябва да са долетели с кораб. Тогава ямата в парцела на Пит се е образувала от приземяването — искали са да попълнят запасите си от храна, а са оставили равно количество отпадъци.

А тия седем как са се озовали тук? Навярно корабът е търсил пропадналите членове на екипажа и като не ги е открил, е отлетял? Но може пък корабът все още да ги търси?

Тия размишления страшно ме измориха и си легнах. И точно когато заспивах, дочух как проклетият пес издрънча около боклукчийската кофа. А вие си мислехте, че след сутрешния ритник е избягал от двора ми, а? Не сте познали. Блъскаше, сякаш нищо не е било. Грабнах от печката една тенджерата, отворих задната врата и я запратих върху му, но не оцелих. Това така ме ядоса, че дори не прибрах тенджерата. Просто пак легнах. Измина доста време, когато внезапно ме стресна виенето на смъртно уплашен пес. Скочих към прозореца.

В лунната светлина кучето бягаше по алеята, сякаш дяволът го гони. Подире му летеше растението-гост. С едната клонка бе стиснало

бедния пес за опашката, а с другите три го налагаше.

Те изскочиха на улицата и се скриха от погледа ми, но още дълго се носеше кучешко скимтене. А подир малко видях растението да крачи като насекомо върху осемте си коренчета. То свърна към люляковия храст и се разположи там да нощува. А аз реших, че макар случката да не е лесно обяснима, поне боклукчийската ми кофа ще има мира.

Дълго лежах с отворени очи и се мъчех да разбера как растението се е досетило, че аз не искам кучето да ми разбутва боклука. Вероятно е видяло — ако това е точната дума — как гонех разбойника от двора. Заспах с приятното чувство, че ние с растението започнахме да се разбираме.

На другия ден беше неделя и аз се заех да си оправя оранжерията, за да настаня тук пришълеца. Докато работех, пристигна съседът ми за безплатен съвет, а после се запотрива и явно искаше да ми каже нещо, но не се решаваше.

— Странна работа — отрони накрая той. — Но моята Джени се къльне, че видяла някакво дръвце да се разхожда из двора ти. Детинска работа... — и той смутено се захили.

— Да — съгласих се аз.

А той се помая още малко и си отиде. Думите му ме разтревожиха. Ако растението започне да плаши децата, доста разправии ще си имам.

Цял ден бяхтах в оранжерията и до вечерта дяволски се изморих. След вечеря седнах на стъпалата да погледам звездите. Наоколо цареше тишина.

Не измина и четвърт час, когато до мен прошумоляха листа. Огледах се и видях растението, което крачеше по градината на коренчетата си и се приближи. То се отпусна до мен на стъпалата и ние седяхме така заедно и гледахме звездите. Или по-точно аз ги гледах. Защото не ми беше особено ясно дали растението вижда. Ако не виждаше, значи притежаваше някаква друга способност, която не бе по-лоша от зрението. Подир малко то протегна една от клонките си и проверя под ръката ми приличния на длан лист. Аз леко трепнах, но то ме докосна толкова деликатно, че останах спокоен, като реших, че ако ще трябва да живеем двама, то не бива да се отбягваме един друг.

След малко усетих как постепенно започнаха да ме обливат вълни на благодарност, сякаш растението ми казваше: „Благодаря!“. Думи, както са ми разбирате, то не произнесе — растенията умеят само да шумолят. Но разбрах, че съществува някаква система за общуване без помощта на думи, само с чувства — дълбоки, чисти и съвсем искрени. Накрая това започна да ме смущава.

— Стига, стига — казах му. — И вие бихте сторили същото за мене, нали?

По някакъв начин растението, изглежда, почувствува, че признателността му е разбрана и приета, защото чувството на благодарност се замени с усета за мир и спокойствие.

Растението се привдигна и си тръгна, но аз го повиках:

— Ей, почакай за минутка.

То очевидно разбра и се върна. Хванах го за клонката и го поведох към долната ограда. Опитах се колкото мога по-усърдно да му внуша, че не бива да излиза извън нея. Към края на това предаване на мисли бях буквално мокър от голямото напрежение. Но растението каза нещо от рода на „О кей!“. Тогава го заплаших с пръст и си нарисувах мислено картината, как то крачи пред децата. После опитах да му внуша да не се разхожда посред бял ден из двора. Не знам дали наставлението бе трудно за разбиране или бях вече много уморен, но и двамата се задъхахме до изнемога, преди растението да покаже, че ме е разбрало. През нощта дълго размишлявах над проблема за общуването. Очевидно не беше телепатия, а нещо, което се основаваше на мислени образи и емоции. Заспах с радостната мисъл, че домът ми ще стане школа за чуждопланетеца.

* * *

— Що за дяволщина сте ни изпратили? — попита непознат глас.

— Образци от почва — леко обезкуражено отвърнах аз. — А защо не ви харесват?

— С образец номер едно всичко е наред. Обичайна за окръга почва. Виж, номер две — пясък, при това не прост, а смесен със злато, сребро и мед. И ако у някой фермер от вашия окръг има подобен залеж, може да се смята за милионер.

— Пясъкът е само пет вагонетки.

— Че откъде го е взел?

Въздъгнах дълбоко и разказах всичко, което знаех за произшествието в участъка на Пит. Ученият почвовед заяви, че незабавно ще пристигне, но преди да затвори, го запитах за третия образец от лехите на Стивънс.

— Какво е отглеждал на тая почва? — гласът звучеше озадачено — Тя е абсолютно изтощена. Кажете му, преди да посее каквото и да било, да я натори обилно.

Почвоведът пристигна с трима други учени у Пит. По-късно дойдоха и още двама от Вашингтон, но очевидно нищо не успяха да проумяят от случката и си заминаха обратно. Вестниците предъвкваха малко темата и скоро я захвърлиха.

В това време положението в къщи непрекъснато се подобряваше. Растението, изглежда, разбра наставленията ми и денем се държеше, както подобава на растение, и не се показваше пред децата. Но най-хубавото бе, че песът който безчинствуваше край боклука, вече не си подаде носа.

Неведнъж, докато обикалях ямата у Пит, дяволски ми се дощяваше да разкажа на някой учен за моя гост, но все отхвърлях тая мисъл, защото мъчно преодолявах езиковата бариера. Но във всяко друго отношение се разбирахме отлично.

Дадох на пришълеца възможност да види как се разглобява и после се сглобява електродвигателят, но не бях сигурен дали е разбрал нещо. Опитах се да му разкажа малко за електричеството, електроните и протоните, но бързо се оплетох, защото и самият аз съм доста бос в тая област. Честно казано, не допусках, че растението е проумяло обясненията ми. Но с автомобилния мотор успяхме отлично. Изгубих цялата си неделя да го разглобя на части и пак да го сглобя. Растението следеше действията ми и сериозно се интересува от мотора.

Денят беше горещ и аз предпочитах да ида за риба, вместо да се оплескам целият в мазут. Десетки пъти си задавах въпроса, дали изобщо си струва да се занимавам с тая работа и няма ли някой по-лесен метод да запозная моя гост с факти из нашия земен живот.

И така се уморих, че в понеделник сутринта не чух будилника и станах час по-късно. Облякох се светкавично и се втурнах в гаража. Вратата му, беше отворена, а вътре стоеше растението. Беше

разхвърляло частите на двигателя по целия под и продължаваше радостно да се трепа над автомобила ми. За малко да го цапна с топора, но навреме се сдържах. Заклучих гаража и отидох на работа пешком.

Целия ден ме измъчваше въпросът, как пришълецът е попаднал в гаража. Може би се е вмъкнал вечерта, преди да заключа. Питам се и в какво състояние ще заваря колата си и тъжно си представях как довечера до среднощ ще се бъхтам в гаража да я сглобя.

Излязох от работа малко по-рано, понеже реших, че ако искам утре да се возя с колата, по-добре ще е да започна по светло работа.

Но когато се прибрах, видях, че моторът е сглобен, а пришълецът стоеше до оградата, престорвайки се на бурен. Значи наистина умее да отваря ключалки, нали го бях заключил?

Обзаложих се със себе си, че моторът няма да заработи и го включих. Само че той работеше съвсем нормално. Направих един кръг из улиците, да проверя. Колата вървеше идеално.

За следващите занятия се постарях да намеря нещо по-просто. Измъкнах дърводелските си инструменти и показах на госта си как правя клетка за птички. Не че ми трябваше такава клетка. Но ми се стори, че така по-лесно ще му покажа как се обработваше дървото.

Растението внимателно ме следеше, но ми се стори недоволно. Положих длани върху листата му и го запитах какво има. Но в отговор получих само пълно мълчание.

Бях озадачен. Защо растението проявяваше най-жив интерес към мотора, а от клетката се опечали? Не можах да се досетя, докато няколко дни по-късно гостът ми не ме завари да режа цветя за вазата.

И тогава ме удари.

Растението си е растение, а цветята също са растения. И дъските никога са били растения. Стоях с букета в ръце, а пришълецът ме гледаше и аз си помислих за всички сътресения, които го очакват, когато ни опознае по-добре: как изсичаме горите, превръщаме растенията в храна и дрехи, изстискваме соковете им за лекарства.

То не се разсърди и не избяга в ужас от мене. То просто се опечали, а когато се опечали, то става най-печалното същество, което можете да си представите. Ако доживея някога времето, когато двамата бихме могли действително да разговаряме помежду си — имам предвид разговори върху такива неща като морал, етика, философия,

тогава ще узная какви чувства изпитваше моят гост сред нашата използваща растенията цивилизация. Вероятно той се е опитвал да ми го разкаже, но аз не съумях да разбера голяма част от онова, което ми говореше.

Веднъж седяхме на стъпалата и гледахме звездите. Още преди това прищълецът ми бе показал родната си планета, а може би само една от планетите, които бе посетил — не зная. Всичко, което долових тогава, се състоеше от някакви смътни образи. Едно място ми изглеждаше гористо и красиво, друго — хладно и синьо. Имаше още едно, трето. Обагрено във всички цветове на дъгата, то предизвикваше в душата спокойно и радостно чувство, сякаш появяваше нежен прохладен ветрец, ромоняха фонтани и в лекия здрач пееха птици.

Доста дълго вече седяхме пред вратата, когато гостът ми положи клонката си върху моето рамо и мислено ми посочи някакво малко растение. Вероятно е направил значително усилие, за да ми даде визуален образ, защото картината беше чиста и ясна. Растението беше тъничко, клюмнало и изглеждаше, ако изобщо е възможно, дори по-печално и тъжно от моето, когато се натъжеше. Обзе ме съжаление и тогава моят гост започва да мисли за доброта, а когато той мисли за такива неща като доброта и печал, благодарност и щастие, те сякаш се излизат от него.

Прищълецът извика у мене толкова благородни и възвишени мисли, че те просто ме разнищваха. И докато седях така на стъпалата, унесен в тях, мислено видях как онова бедно растенийце започва малко по малко да се съживява, да расте, а после разцъфна и се превърна в най-красивото цвете, което някога съм виждал. Семенната му узряха и цветето ги разпиля. Мигновено от тях израснаха мънички растения, също свежи и пълни с живот.

Няколко дни ходех като замаян под впечатление на видяното и сам се питах дали не полудявам. Опитах се да се отърся от тая магия, но не можех — картината ме навеждаше на една идея и единственият начин да се избавя от нея бе да проверя на практика верността ѝ.

Край бараката с инструменти растеше роза, най-печалната и жалката от всички рози в града. Защо тя години наред все още се държеше за живота, тъй и не разбрах. Тя растеше там още когато бях хлапе. И досега никой не я бе изкоренял само защото никому не бе нужен тоя забутан ъгъл земя върху който растеше тя.

Помислих си, че ако изобщо някое растение се нуждае от помощ, това е моята роза.

И аз скритом, да не ме забележи пришълецът, се прокрадвах до розата и започнах да мисля за нея хубави неща, макар бог единствен да знае колко трудно е да си мислиш нещо хубаво за такъв жалък храст. Чувствувах се истински глупак и се надявах, че никой от съседите ми няма да види тия упражнения, но продължих упорито своето. Отначало не постигнах много, но отново и отново се връщах при розата. След седмица стигнах дотам, че наистина заобичах тоя розов храст.

А след още четири дни забелязах в него някои промени. Към края на втората седмица от мършав храст розата се превърна а цвете, което всеки любител би бил горд да има в градината си. Тя захвърли изпоядените от червеи листа и пусна нови, които блестяха като направени от восък. После покара едри пъпки и скоро целият храст засия в жълт ореол.

Само че аз не повярвах на първия опит. Някъде дълбоко в душата са подозирах, че пришълецът е видял усилията ми и лекичко ми е помогнал. Затова реших да проверя теорията си още веднъж там, където той не би могъл да се намеси.

В нашата кантора Мили от две години се мъчеше да отгледа една африканска теменужка и по времето, за което ви говоря, тя вече бе готова да признае поражението си. Често пусках шегички по адрес на тая теменужка, та секретарката ми понякога се понацупваше. И теменужката като розата бе жалко растение. Нападаха я насекоми, Мили често забравяше да я полее, листенцата се ронеха по пода, а посетителите използваша саксията вместо пепелник.

Естествено не можех да подложя теменужката на толкова интензивен курс на лечение, но всеки ден се спирах за малко пред прозореца и си мислех с топлота за нея. След две седмици цветето започна да се изправя и да крепне, а след месец за пръв път в живота си се отрупа с цветове.

Едновременно продължавах обучението на чужденеца. Отначало той отказваше да влезе в къщата, но в края на краищата ми повярва достатъчно, за да дойде в стаята. Но не обичаше да прекарва дълго между четирите стени, защото там бе пълно с вещи, които му напомняха, че нашата цивилизация употребява растенията: мебелите,

дрехите, хартията, дори самата сграда — всичко произхождаше от тях. Бях донесъл едно старо каче с пръст и го сложих в ъгъла на трапезарията, за да може гостът ми, ако иска, да се храни у дома. Но не помня поне веднъж да го е използвал.

Разбрах, че всичко, което ние двамата правим, е обречено на провал. Дали някой друг би съумял да стори повече — не зная. Може би. Но лично аз не знаех с кого и как да поведе разговор за тая история, защото се боях, че ще ми се присмеят. Странно колко ние, хората, се боим да не станем смешни в очите на другите.

А трябваше и да се съобразявам с госта. Как би възприел той, ако го предам в чужди ръце? Неведнъж се канех да предприема конкретни мерки, но внезапно от градината пристигаше растението, сядаше до мен на стъпалата и ние започвахме разговор — нищо конкретно всъщност, просто за щастието, за мъката, за братството и волята. И моята решителност се изпаряваше. Зная, зная! Ще кажете, че трябваше да започна с математиката. Да покажа на чужденеца, че две и две е четири. После да му нарисувам Слънчевата система, да посоча с пръст Слънцето, да посоча себе си и да му дам да разбере, че познавам Слънчевата система, Космоса, звездите. А после да му подам лист и молив, за да нарисува той звездната карта на родното си небе, своята слънчева система и оная планета, от която е долетял.

Ами ако пришълецът не знае математика? Ако изразът „две плюс две е четири“ за него не означава нищо? Ако никога не е използвал чертежи и диаграми? Ако не умее да чертае, да вижда и чува, да чувствава и мисли така, както го правим ние? Когато имате работа с пришълец от друг свят, трябва да имате и някаква първооснова.

А ако математиката не е тази първооснова?

Тогава трябва да потърсите нещо друго.

Нали трябва да съществуват някакви всеобщи, универсални първооснови?

Мисля, че зная какви са те.

Растенийцето ме научи на това.

Щастието — ето една първооснова. И мъката. И благодарността, макар в по-малка степен. Добротата също. И навярно ненавистта, макар че ние с моя гост никога не сме имали работа с нея.

Може би братството?

Но добротата, щастието и братството са не особено удобни инструменти, когато искаш да се разбереш по някакъв конкретен въпрос, макар че може би в света на растенията да не е съвсем така.

* * *

Наближаваше есен и аз започнах да мисля как да настаня госта си през зимата. Можех, естествено, да го държа в къщи, но той не обичаше това.

Една вечер седяхме на стъпалата и слушахме първите щурци.

Корабът се спусна безшумно. Забелязах го едва когато докосна короната на дървото. Той се приземи леко между къщата и бараката.

Потръпнах, но не се изплаших и дори не се изненадах много. Някъде дълбоко в душата си аз все пак се питах: нима събратята и приятелите му няма в края на краищата да го потърсят?

Целият кораб светеше с примигващи светлинни. От него излязоха три растения, но странно — нито врати, нито люкове имаше там. Растенията сякаш преминаха през стените.

Моето растенийце ме хвана за лакътя и лекичко ме погали. За да ме успокои, то започна да ме облива с мирни и утешителни мисли. И това продължаваше през цялото време. Аз слушах разговора му с трите други растения, но само смътно долавях откъслеци и не разбирах онова, за което говореха.

После моето растенийце застана до мене, а трите новодошли се приближиха. Те едно след друго ме докоснаха по ръката и ме гледаха известно време, поблагодариха ми за помощта и ми пожелаха щастие. Същото ми каза и моето растение. После четирите се отправиха към кораба и се скриха вътре.

Стоях и гледах как корабът бавно отплава в нощта, докато не се изгуби напълно от погледа ми. И чувството на благодарност и щастие постепенно се замениха с чувството за самота и печал.

Разбрах, че някъде там горе има кораб-майка, че в него има множество други растения, едно от които живя с мене почти половин година, а шестима негови другари загинаха в съседните дворове.

Сега разбрах, че този кораб-майка е изкопал плодородната земя от участъка на Пит Скинър.

Накрая престанах да гледам небето. Зад бараката съзрях красотата на жълтата роза, потънала в цвят, и пак си помислих за първоосновата на общуване между живите същества.

Искаше ми се да зная дали щастието и добротата, а може би и други, непознати още за хората чувства се използват в света на растенията така, както ние използваме науката?

Нали розовият храст разцъфна, когато си мислех с доброта за него? А теменужката? Нима тя не заживя нов живот сред човешката топлина?

Нека се стори чудно и да звучи абсурдно, но този феномен не е толкова нов и неизвестен. Има хора, които умеят да получат от лехите в градилата си всичко, което искат. За такива казват, че в къщата им живее Зеленият Палечко и им помага.

И може би зеленият помощник Палечко зависи не толкова от труда или уменията, вложени около растенията, колкото от добротата и интереса, проявени от човека към тях.

Понякога се питам: а когато гладът притисне в лапите си нашата пренаселена планета, няма ли най-сетне да възникне крайната необходимост да открием тайната на градинарското изкуство, тайната на Зеления Палечко?

Ако любовта и добротата могат да подбудят растенията да произвеждат няколко пъти повече от нормата, защо ние да не употребим добротата като оръдие, с чиято помощ да спасим Земята от глад?

Колко повече зърно ще получи фермерът, ако заобича никнещата пшеница!

Естествено, този прост принцип едва ли ще получи одобрение. Във всеки случай той не важи в едно общество, което употребява растенията.

Та как можем да убедим растението, че го обичаме и изпитваме топли чувства към него, когато години наред доказваме, че единственият ни интерес към него се свежда до това, да го изядем, да си направим от него дрехи или дървен материал.

Отидох до бараката и заставах до жълтата роза, търсейки отговора. Розата се развълнува като красива жена, която знае, че ѝ се възхищават, макар никакви чувства да не се излъчваха от нея.

Благодарността и щастието изчезнаха, разтопиха се. И остана само чувството на тъга и самотност.

Дяволски същества са тия растителни пришълци — така разстройват човека, че да не може спокойно да си изяде сутрешната закуска!

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 19,20/1982 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.